

Cu mulțumiri **The Maurice Wohl Charitable Foundation**
pentru generoasa sponsorizare a seriei Legământ & Dialog

Traducere: Magda Zucker

Cum să apreciezi

Tazria - Metzora 5781

Înțelepții au fost elocvenți în ceea ce privește *lashon hara*, vorbirea rea - bârfa, păcatul pe care îl considerau că a cauzat *tsara'at*. Însă există un principiu meta-halahic: "Din negativ poți deduce pozitivul"¹ Deci, de exemplu, pornind de la gravitatea inderdicției împotriva *Chillul Hashem*, desacralizarea numelui lui Dumnezeu, poate fi dedusă importanța opusului său, *Kiddush Hashem*, sanctificarea numelui lui Dumnezeu.

Prin urmare, rezultă că alături de gravitatea păcatului de *lashon hara*, ar trebui în principiu să existe conceptul de *lashon hatov*, vorbirea bună, și ar trebui să fie mai mult decât negarea opusului său. Modul de a evita *lashon hara* este să practici tăcerea, iar înțelepții au fost într-adevăr elocvenți cu privire la importanța liniștii.² Liniștea ne salvează de bârfă, însă prin ea însăși nu realizează nimic pozitiv. Care este atunci *lashon hatov*?

Una dintre cele mai importante sarcini ale unui lider, ale unui părinte sau ale unui prieten se concentrează pe apreciere. Am discutat această idee în pericopa Vaieshev, unde am analizat textul clasic pe această temă - Tratatul Avot (2:11) din Mishna în care Raban Yochanan ben Zakai enumeră aprecierile pentru cei cinci studenți ai săi:

Eliezer ben Hyrcanus: un puț tencuit care nu pierde nicio picătură. Joshua ben Chananya: fecită este cea care i-a dat naștere. Yose Preotul: un om pios. Shimon ben Netanel: un om care se teme de păcat. Elazar ben Arach: un izvor mereu curgător.

¹ Nedarim 11a.

² Vezi exemplul din Mishnah Avot 1:17; 3:13.

Fiecare Rabbi a avut discipoli. Imperativul “Crește mulți discipoli”³ este una dintre cele mai vechi învățături rabinice înregistrate. Ceea ce ne spune Mishna aici este *cum* să creem discipoli. Nu este dificil să crezi adepți. De multe ori, un profesor bun va observa, de-a lungul timpului că a dezvoltat un număr mare de adepți, studenți care îl urmează ne-critic - însă cum să-i încurajeze pe aceștia să-și folosească propriul intelect creativ. Este mult mai dificil să crezi lideri decât adepți.

Raban Yochanan ben Zakai era un profesor măreț pentru că cinci dintre studenții săi au devenit la rândul lor măreți. Mishna ne spune cum a făcut acest lucru: cu aprecieri specifice. El le-a arătat elevilor săi care erau punctele forte ale fiecăruia. Eliezer ben Hyrcanus, “un puț tencuit care nu pierde nicio picătură,” fusese binecuvântat cu o memorie superbă - o abilitate importantă în vremurile în care manuscrisele erau rare, iar Tora Orală nu fusese încă disponibilă în formă scrisă. Shimon ben Netanel, “omul care se teme de păcat,” poate că nu avea inteligența scilicet a celorlalți, însă natura sa reverențială le amintea celorlalți că nu erau doar cărturari, ci și oameni cu sfințenie, care erau angajați într-o sarcină sacră. Elazar ben Arach, “izvorul mereu curgător,” avea o gândire creativă, dând mereu noi interpretări textelor antice.

Am descoperit puterea transformativă a aprecierii specifice de la unul dintre cei mai remarcabili oameni pe care i-am cunoscut, regretata Lena Rustin. Lena era logoped, fiind specializată în a ajuta copiii care se confruntau cu bâlbâiala. Am cunoscut-o prin intermediul unui documentar televizat pe care îl realizam pentru BBC despre situația familiei în Marea Britanie. Lena considera că acei copii mici pe care îi trata - aveau în medie în jur de cinci ani - trebuie înțeleși în contextul familiilor lor. Familiile tind să dezvolte un echilibru. Dacă un copil se bâlbâie, toată lumea din familie se adaptează la asta. Așadar pentru ca acel copil să își piardă bâlbâiala, toate relațiile din cadrul familiei vor trebui renegociate. Nu doar copilul trebuie să se schimbe, ci și toți ceilalți.

În general, avem tendința de a fi rezistenți la schimbare. Ne stabilim în tipare de comportament deoarece ele devin din ce în ce mai confortabile, asemeni unui fotoliu folosit un timp îndelungat sau a unei perechi pe pantofi purtați multă vreme. Cum poți crea în familie o atmosferă care încurajează schimbarea și o face să pară neamenințătoare? Răspunsul, descoperă Lena este prin apreciere. Ea le-a spus familiilor cu care lucra că în fiecare zi trebuie să observe câte un lucru pe care fiecare membru al familiei îl face corect și să o spună - într-un mod specific, pozitiv și cu gratitudine.

Ea nu a intrat în explicații amănunțite, dar privind-o la lucru am început să înțeleg ce face. Ea crea, în fiecare casă o atmosferă de respect reciproc și reinforșare pozitivă continuă. Ea voia ca părinții să creeze un mediu al respectului și încrederii în sine, nu doar pentru copilul care se bâlbâia, ci pentru toți membrii familiei, astfel ca întreaga atmosferă din casă să fie una în care persoanele să se simtă în siguranță să facă schimbări și să-i ajute și pe ceilalți să facă acest lucru.

Brusc am realizat că Lena descoperise o soluție nu doar pentru bâlbâială, ci pentru dinamica grupurilor per ansamblu. Intuiția mea a fost curând confirmată într-un mod surprinzător. Au

³ Mishnah Avot 1:1.

existat tensiuni în echipa de televiziune cu care lucram. Mai multe lucruri au mers prost și era o atmosferă de incriminare reciprocă. După filmarea unei sesiuni în care Lena Rustin îi învăța pe părinți cum să ofere și cum să primească aprecieri, și membrii echipei de filmare au început să ofere aprecieri unul altuia. Atmosfera a fost transformată instantaneu. Tensiunea s-a risipit, iar filmarea a devenit din nou distractivă. Aprecierea le dă oamenilor încrederea de a renunța la aspectele negative ale caracterului lor și de a-și atinge potențialul maxim.

În laudă există și un mesaj spiritual profund. Credem că religia este despre credința în Dumnezeu. Ceea ce înainte nu înțelegeam pe deplin este faptul că a avea credință în Dumnezeu trebuie să ne conducă la a avea încredere în oameni, căci imaginea lui Dumnezeu este în fiecare dintre noi și trebuie să învățăm să o deslușim. Am înțeles apoi că repetarea expresiei din Geneza 1 “Și Dumnezeu a văzut că lucrul acela era bun”, e acolo pentru a ne învăța să vedem binele în oameni și evenimente și, făcând acest lucru să ajutăm la întărirea binelui. Am înțeles și de ce Dumnezeu îi dă o scurtă pedeapsă lui Moshe de a-i transforma mâna în *tsara’at* – pentru că a spus despre israeliți, “Ei nu mă vor crede.” (Ex. 4:1) Moshe era învățat o lege fundamentală a leadershipului: *Nu contează dacă ei cred în tine. Ceea ce contează este ca tu să crezi în ei.*

De la o altă femeie înțeleaptă am mai învățat o lecție importantă despre apreciere. În cartea sa *Mindset*⁴, Carol Dweck, psiholog la Stanford, susține că o diferență decisivă este făcută de convingerile noastre: dacă noi considerăm că abilitățile pe care le avem sunt innăscute și determinate pentru totdeauna, (modelul de gândire “fixă”), sau dacă presupunem că talentul este un lucru pe care îl atingem în timp și prin efort, exercițiu și perseverență (gândirea de “creștere”). Persoanele care adoptă abordarea anterioară tind să evite riscurile, temându-se că dacă vor eșua, acest lucru ar arăta că nu sunt pe atât de buni pe cât se credeau. Cel de-al doilea grup acceptă riscul deoarece ei consideră eșecul o experiență de învățare, de pe urma căreia se pot dezvolta. Rezultă că există aprecieri constructive și aprecieri dăunătoare. Părinții și profesorii nu ar trebui să-i laude pe copii în termeni absoluți: “Ești înzestrat, genial, o stea!” Ei ar trebui să laude efortul “Te-ai străduit din greu, ai dat ce aveai mai bun și pot vedea progresul!” Ei ar trebui să încurajeze un mod de gândire de creștere, nu unul fix.

Poate că acest lucru explică o consecință tristă în viața celor mai talentați doi studenți ai lui Raban Yochanan ben Zakkai. Mishna care urmează imediat după citatul de mai sus afirmă:

El [Raban Yochanan ben Zakkai] obișnuia să spună: Dacă toți înțelepții Israelului s-ar afla pe unul din talerele unei balanțe și Eliezer ben Hyrcanus pe celălalt, el ar cântări mai greu decât toți ceilalți. Totuși, Abba Saul a spus în numele său: Dacă toți înțelepții Israelului, inclusiv Eliezer ben Hyrcanus, s-ar afla pe unul din talerele unei balanțe și Elazar ben Arach pe celălalt, el ar cântări mai greu decât toți ceilalți. (Avot 2:12)

În mod tragic, Rabbi Eliezer ben Hyrcanus a fost în cele din urmă excomunicat de colegii săi pentru eșecul de a accepta opinia majorității într-o chestiune privitoare la legea evreiască.⁵ Cât despre Rabbi Elazar ben Arach, el s-a separat de colegii săi. Atunci când ei au mers la academia din Yavne, el a mers la Emmaus, un loc unde era plăcut să locuiești, dar căruia îi

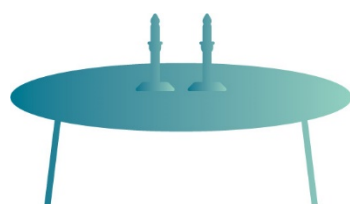
⁴ Carol Dweck, *Mindset*, Ballantine Books, 2007.

⁵ Bava Metzia 59b.

lipseau alți cărturari ai Torei. În cele din urmă el și-a uitat învățăturile și a ajuns să fie o umbră palidă a celui ce fusese.⁶ Se prea poate ca, lăudându-le studenților săi abilitățile înnascute mai degrabă decât efortul, Raban Yochanan ben Zakkai să-i fi încurajat fără să vrea pe cei mai talentați doi studenți ai săi să aibă un mod de gândire fix, în loc să se angreneze colegilor lor și să rămână deschiși creșterii intelectuale.

Aprecierea, precum și modul în care o folosim, este un element fundamental al leadershipului de orice tip. Observând ceea ce au bun în ei oamenii, îi ajutăm să își fructifice potențialul. Lăudându-le eforturile mai degrabă decât darurile înnascute încurajăm creșterea, despre care Hillel spunea: “Cel care nu își crește cunoașterea, o pierde” (Mishnah Avot 1:13). **Tipul potrivit de apreciere schimbă vieți. Aceasta este puterea *lashon hatov*. Vorbele rele ne diminuează; vorbele bune ne pot ridica la mari înălțimi.** Sau cum spunea W. H. Auden într-una dintre frumoasele sale poezii:

În închisoarea zilelor sale
Învață-l pe omul liber cum să laude.⁷

ÎNTREBĂRI ÎN JURUL MESEI DE SHABAT

1. Care este problema atunci când lăudăm abilitățile înnascute ale unei persoane?
2. Cum ar fi putut Raban Yochanan să folosească laudele pentru a încuraja o gândire de creștere studenților săi?
3. Vă motivează aprecierea specifică și încurajare a eforturilor voastre?

www.RabbiSacks.org   @RabbiSacks

The Office of Rabbi Sacks, PO Box 72007, London, NW6 6RW • +44 (0)20 7286 6391 • info@rabbisacks.org

© Rabbi Sacks • All rights reserved • Biroul Rabinului Sacks este susținut de The Covenant & Conversation Trust

⁶ Shabbat 147b.

⁷ W. H. Auden, “In Memory of W. B. Yeats,” *Another Time* (New York: Random House, 1940).